

Հայրենիքը բնութանման էր պղծուած Թէ օտար պետութեանց գաղութային շահերը չէին միա-
բաներ իր տնտեսական եւ տնտեսական, եւ Թէ ուր իր
կին հայրենիքը կ'երեւակայէր, ուրիշներ ի-
րենց սպազայ հայրենիքը կը տեսնային: Իրականութեանը դատաւարութեան վե-
ճիկը կարգացած էր, անգլիո՞ր բայց ան-
յետի: Դրապարտեալ փառապիտեանքը
ստանձնատեսիկ, զոհողութեաններ չկատա-
րել պղծուած ազգի սիրոյն համար՝ ուրիշներու
կեանքին եւ ստացուածքին վրայ, Ժողո-
վորդներու զարգացման մէջ փնտռել պատ-
մական փառքը:

Այս յայն անշամ բաղքը պատրանք մը
կը թուէր, բայց Գաղափար՝ անտեսանելի
ոգին՝ արդէն կատարած էր իր շրջանը եւ
փրկուի եւ Տիգրիսի տօնարուն վրայ, ան-
ցած էր կին մայրաքաղաքներու աւերակ-
ներէն, եւ օր մը երևցած էր՝ ցամաք մը
քին՝ Պրոպանտիսի երկնականասրին մէջ:

Ի՞նչ պէտք է ընեն Հայերը: Ուրախու-
ածեան օտար կ'աւարտի շուտով, հարաւորը
պիտի վերջանայ. պէտք է մտածել վերա-
ծնութեանը՝ բայց ծրարող, փառակցաբար,
երանալով մը որ պատուաբեր ըլլայ եւ հա-
մապատասխանող այն մտաւոր գերազան-
ցութեան՝ զոր կը կարծէր ունենալ ուրիշ
ցեղերու վրայ: Եւրոպայի եւ Կովկասի Հա-
յեր, հայրենիքի դռները կ'երեւն օր մը բա-
ցովն ձեր սիրոյն, ձեր հաւանքին, ձեր
կրթութեան առջեւ. փառքի տապաքէզը
փափագ պիտի ներշնչէ ձեզ՝ Ժողովրդեան
հետ կապ հաստատելու. պէտք չէ սպասել
որ ղէպերը գան գաղափար մը թերադրե-
լու, կամ ամէն ոք իր ներշնչման հետեւի:
հարկ է հաւաքուիլ, խորհրդակցիլ, ամեն
պատասխանատեանն համար գործելակերպ
մը հաստատել, եւ պատրաստ ըլլալ այն
մեծ ու սրբազան վայրէն՝ ուր տապա-
րելը բացուած ըլլայ անուշ համար՝ որ բա-
ղքակրթութեան եւ խտրող լուսաւորու-
թեան դիւցազները կ'ուզեն հանդիսանալ:
Յանկարծական ըլլալ աչքերը կը շրջուի-
ամէն կողմ անձկութեամբ մէջ է: Փա-
նի որ նոր կեանքը անկարելութիւն մը չէ,
պէտք է պատրաստ ըլլալ հեղեղներու համար
մեր երկրին մէջ դիպի, դպալի, ծառարոն,
հանդէս, երկրաւարածական մեքենաներ,
եւրոպական կեանքի երջանակացող միջոց-
ները: Վերադարձ դէպ ի հայրենիք, քան-
ծերով բնակաւոր: Ի՞նչ լուրձումներով մեկ-
նեցաք անկից, եւ ի՞նչ երգ պիտի ունենաք
ձեր շրթներէն վրայ՝ երբ ձեր արցունքը
ստեղծուած միմարներու կատարները սկսին
երեսնալ հեռուէն:

Հայ մտաւորականութիւնը պէտք է փոր-
ձէ բարերար ազդեցութիւն մը գործել օ-
տար մտաւորականութեան վրայ, խափա-
նել սովորական գեղեցիկ եւ անմիտ Եւրո-
պացեղութիւնները որ հակառակեցութիւնը կը
ծնան, եւ սպանովել բարձր որ սիրալիր
Ժողով մը կ'ուղղէ Արեւելքի Ժողովուրդ-
ներու:

Իրականութիւն մ'է այս ամէնը... եւ ի՞նչ
ցնորք մ'է, որքան նշտալի է երբեմն զայն
վայելիլ:

Հ. Կ. Տ. ՍԱՆՍԱՆԵԱՆ

• • • • •

ԾԱՂԻՐԱԿԱՆ ՀՈՒՈՎ ԲԸ

Մեր քերականագետներու.

Ինչո՞ք աշակերտներ, յանդիման յանգաւոր նը-
կատուած. բարեբաղդաբար անուշ բնազդմամբ
կը մերժեն աւելորդ տեղեկութիւնները՝ որով
այլը ծանրաբեռնել կ'ուզեն իրենց միտքը: Ինչ
կայ աւելի ծաղրական՝ քան նախադիւ տրա-
կանն եւ... հախալիւ - վերջահալով - տրականը,
որ կարծես Պաղտատի երկաթուղային գիծը կ'ու-
ղէ պատկերել: Աւէ՛ք լատիներէնը. Իս նախա-
դրութիւնը՝ ճիշդ ուր ի՞նչ պէ՞տք կրկնակ գոր-
ծածութիւն ունի, եւ սակայն իւրաքանչեւ ազ-
գերէն ոչ մէկը մտածել է առանձին հոլովներ չի-
նել անկից. իրաւամբ. — ինչո՞ւ առանձնաշնոր-
հութիւն պիտի ունենայ նա միւս նախադրու-
թեանց մէջ՝ որ զորք են հոլով կազմելու իրա-
ւունքէն: Մէկդի տրականի այլ երկու աւելորդ
է անտրամաբան ստորաբաժանումները. բաւա-
կան է ըսել՝ Նախադրութեանց վրայ խօսած ժա-
մանակ:

« Ի տեղիի հայցական կ'անուն շարժում
ցոյցնող յայնց հետ, տրական՝ դադարում
ցոյցնող յայնց հետ »: Իրոպան՝ այսքան գար՝
գոհ եղած է այսչափով...:

Ուրիշ աւելորդ ծանրաբեռնութիւն մը:
Գրաբարի հինգ հոլովումներէն վերջ՝ կը գրուին
երկու խառն հոլովումներէն: Բաւական չէ՞ր ըսել
պարզապէս. « Բառեր կան՝ որոնց հետակի տար-
բեր հոլովման վրայ կ'երթայ, յոգնակի տար-
բեր »: Այլապէս անեղականներն ալ առանձին
խումբ պիտի կազմեն, երբ հոլովման վրայ գա-
ցող բառ էր առանձին, եւ այսպէս անկերջ: Հե-
ռի մեր քերականութիւններէն արարողական ու-
գին, որ ամէն բանի հանդիսաւորութիւն կ'ուզէ
տալ եւ իրեն աւելի դժուարահասկանալի անուն
մը ստեղծել: Պէտք է փափկանկատ ըլլալ. խըն-
դիրը կենսական է. մանուկներու հանգիստը չը-
վորողովէ... Ի՞նչ փառք կայ աւելի անոյշ, փո-
քրիկ ըղեղներուն դիւրութիւն ընծայել, երախ-
տագէտ ընել փոքրիկ սրտերը:

Ս. Տ.